

QUAD NEYİ AMAÇLIYOR?

BM Genel Sekreteri: Umarım olumlu geçer

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres, ABD ile Çin arasında Alaska'da gerçekleşecek üst düzey toplantının olumlu bir sonuca ulaşmasını umduğunu söyledi.

Genel Sekreter Guterres, Perşembe ve Cuma günü Alaska'nın Anchorage şehrinde yapılacak toplantıya ilişkin "Olumlu bir sonuç almayı umuyoruz. Çin ve ABD'nin işbirliği yapmanın yollarını bulmasını umuyoruz. Covid-19 sonrası dünyanın yeniden inşası başta olmak üzere iklim değişikliği gibi kritik konularda uzlaşma sağlanmaları dünyanın faydasına olacaktır." şeklinde konuştu.

Guterres konuşmasını "İki ülke arasında gerilimler ve çözülmemiş sorunlar olduğunu tam olarak anlıyoruz, ancak her ikisi de öntümüzde duran büyük küresel sorunlar karşısında işbirliği yapmanın bir yolu bulmalı." diye ekleyerek bitirdi.

Çin Komünist Partisi (ÇKP) Merkez Komite Siyasi Bürosu üyesi ve Dışişleri Komisyonu Ofisinin direktörü Yang Jiechi ile Çin Devlet Meclis Üyesi ve Dışişleri Bakanı Wang Yi ile ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken ve Ulusal Güvenlik Danışmanı Jake Sullivan'ın katılacağı üst düzey görüşme, bugün Alaska'nın Anchorage şehrinde yapılacak ve iki gün sürecek.

BIDEN DÖNEMİNİN İLK ZİRVESİ

ABD ve Çin arasında bugün Alaska'da başlayacak görüşmeler, Biden döneminde yapılacak ilk üst düzey zirve olacak.

Zirveye Ulusal Güvenlik Danışmanı Jake Sullivan ve Dışişleri Bakanı Antony Blinken de dâhil olmak üzere katılmaya hazırlanan Amerikalı yetkililer, toplantıya ABD'nin Çinlilerle "Pekin'in bir dizi güvenlik ve insan hakları konusunda değişimini gereken bir dizi problemi" konuşmak üzere bir araya gelinen tek seferlik bir zirve olarak nitelendirildi.

Çin yetkilileri ise aksine, toplantıya Washington ve Pekin'in ilişkilerini sıfırlama ve dünyanın önde gelen güçleri olarak küresel sorunlara işbirliği ile cevap verme fırsatı olarak değerlendirdi.

Çin Komünist Partisi'nin Politbüro üyesi ve ülkenin en üst düzey diplomatı olan Yang Jiechi ve Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi, iki gün boyunca Anchorage'da Blinken ve Sullivan ile iki gün sürecek görüşmelerde ABD'nin Çin'e yönelik ağır ithamları ve Çin'in küresel işbirliği çabası masada yer alacak.

Eski Başkan Barack Obama'nın başkanlığında Doğu Asya ve Pasifik İşlerinden Sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı olarak görev yapan Danny Russel, "Biden ekibi, Çin ile olan ilişkilerde pozisyon almaya ve strajı doğru almaya odaklandı. Açıkcası, bu toplantıyı tam anlamıyla Tokyo ve Seul'deki ittifak itisarelerinin hemen ardından yapıyor olmaları tesadüf değil." dedi.

Çin Dışişleri Bakanlığının sözcüsü Lijian ise "İki taraf birbirine saygı duymalı ve eşit muamele etmeli, diyalog yoluyla karşılıklı anlayış geliştirmeli. Farklılıklarını yönetmeli, çözümler ve Çin-ABD ilişkilerini doğru yola geri getirmelidir." açıklamasında bulundu.

Çinli Global Times gazetesi ise görüşmeyle ilgili daha az diplomatik davranarak ABD'nin Çin ile görüşmeden önce QUAD zirvesi gerçekleştirmesi ve Dışişleri ile Savunma Bakanlarını Tokyo ve Seul'e yollamasına "Washington'un ekonomik tehdit olarak gördüğü şey, Çin'in artan ekonomik gelişimi ve bununla birlikte gelen kapsamlı büyümedir. Maalesef ABD, müttefiklerinden daha rahatlatıcı sözler duyarak bu sorunu çözemez." ifadesinde bulundu.

İsrail'den yine füze saldırısı!

SURİYE'nin resmi haber ajansı SANA, İsrail'in Şam'a füze saldırısı düzenlediğini bildirdi. SANA, askeri kaynaklara dayandığı haberinde, İsrail'in yerel saatle 22.35'te, İgal altındaki Golan Tepeleri yönünden Şam kent merkezinin çevresindeki bazı noktalara füze saldırısı düzenlediğini ileri sürdü. Saldırıda sa-

Geçen hafta sonu ilk kez ülke liderlerinin katıldığı bir zirve düzenleyen QUAD (ABD, Japonya, Avustralya, Hindistan) topluluğunu ve ABD'nin Asya-Pasifik'te Çin'e karşı yeni stratejisini İstinye Üniversitesinden Dr. Efe Can Gürçan ve bölgeyi yakından takip eden gazeteci Mehmet Emre Öztürk, **Aydınlık** için değerlendirdi.

ORÇUN GÖKTÜRK

Dr. Öğr. Üyesi Efe Can Gürçan / İstinye Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı

12 Mart'ta yapılacak QUAD (ABD, Japonya, Avustralya, Hindistan) zirvesi, dünyanın jeopolitik gündemini hareketlendirdiği söylenebilir. ABD cephesinden başlayacak olursak, Trump döneminde gerileyen Amerikan hegemonyasını tazeleme açısından, Biden yönetiminin bu zirveye büyük önem atfettiği anlaşılıyor. Aynı zamanda zirve, Kuşak ve Yol Girişimi ile küresel etkisini artıran Çin'e karşı, ABD'nin çok taraflı bir cephe inşa etme arzusunun da benzer ölçüde yansıtıyor.

QUAD zirvesinin ortak bildirisindeki "QUAD Ruh'u" vurgusunun, pek iddialı bir şekilde "İpek Yolu Ruh'u" veya "Şangay Ruh'u" söylemini andırıyor gözlerden kaçmıyor. Göze çarpan bir diğer unsur ise bildirmede yer alan "özgür ve açık Hint-Pasifik" sloganıdır. QUAD grubu, işte bu slogandan cesaret alarak, metinde hiç ismi geçmeye bile Çin'i hedef alan bir takım taleplerde bulunuyor. Demokratik değerler, hukukun üstünlüğü, serbest ticaret ve toprak bütünlüğü gibi talepler üzerinde Çin hedef tahtasına oturtulmaktadır. Ancak, başka QUAD üyelerinden olan Hindistan'da Müslümanlara ve muhalefete uygulanan sistematik zulüm hesabı katıldığında, grubun varoluşsal demokrasi ve açıklık taleplerinin zayıf temeli ortaya çıkmaktadır. Aynı doğrultuda, ABD'nin kural tanımaz dış müdahaleleri, yaptırımları ve ticaret savaşları uygulamaları, ortak bildirinin "özgür, açık ve kural odaklı düzen" talebini boşa çıkarmaktadır.

QUAD zirvesi ortak bildirisi, ABD ve diğer katılımcı ülkelerin "değer odaklı" bir diplomasi girişimini yürürlüğe koyduğu algısını kuvvetlendiriyor. Ancak bu söylemin üstünde biraz kazığımızda karşımıza doğal afetlere yönelik oportünist bir diplomasi anlayışı ortaya çıkıyor.

QUAD grubunun oportünist diplomasi serüveninin başlıca üç tarihsel dönemden geçtiği söylenebilir.

2004'TEN GÜNÜMÜZE QUAD

İlk olarak bu grup, 2004 yılında gerçekleştirilen Hint Okyanusu Tsunami afetinin yarattığı insanî krize bir yanıt olarak ortaya çıkmıştı. Bu felakete karşı ABD, Japonya, Avustralya ve Hindistan askeri bir işbirliği gerçekleştirmişti ve 2007 yılında başa gelen eski Japonya Başbakanı Shinzo Abe, bu işbirliği modelinden yola çıkarak QUAD grubunun oluşturulmasını önermişti.

Grup, ikinci dönemine 2017 yılında adım atmıştı. Bu dönemde Trump, Çin'in artan küresel etkisine tepki olarak grubun yeniden etkinleştirilmesini sağlamıştı. QUAD grubu, Trump'ın çıkışına kadar yalnızca tek bir askeri tatbikat düzenlemişti. 2017'den itibaren bu ittifak, Güney Çin Denizi'nde Çin'e karşı ortak devriyeler gerçekleştirdi.

'ASYA'NIN NATO'SU'

QUAD grubunun, 2021 Zirvesi ile "As-

ya'nın NATO'su" haline gelme yolunda yeni bir tarihsel evreye adım attığı anlaşılıyor. Bu zirve, katılımcı ülkelerin en üst temsilciler düzeyinde gerçekleştiği ilk zirvedir.

İttifakın mevcut evresinde, Çin'i çevreleme hedefi, Covid-19 ve küresel ısınma felaketleri bahanesinin arkasına gizleniyor. QUAD grubu, 2021 Zirvesi'nde etkili ve düşük maliyetli bir aşığı sistemini yeni sıra ekonomik canlandırma, insanî yardım, altyapı yatırımları ve teknolojik işbirliği konularında sesli bir irade sergilemiştir. Bu bahaneler üzerinde, şimdiki esnek bir itisare platformu olan QUAD grubunun kurumsal bir güvenliği işbirliği ağına dönüştürülmesi mümkün görünmektedir. Askerî işbirliğinin yanı sıra ABD grubu etkinleştirerek küresel tedarik zincirini etkisizleştiriyor. Çin'den diğer Asya ülkelerine kaydırılmasının yolunu açmayı ummaktadır.

ASYA-PASİFİK'TEN HİNT-PASİFİK SÖYLEMİNE

Zirvenin ardından, uzunca bir süredir yürütülmekte olan stratejik bir algı savasının kızsabileceğini söylemek mümkündür. Söz konusu algı savaşı, 2000'li yıllardan beri Asya-Pasifik ve Hint-Pasifik adlandırmaları etrafında dönmektedir. Bölgenin "Asya Pasifik" olarak adlandırılmasını Çin'in eline oynadığını düşünün eski Japonya Başbakanı Shinzo Abe, 2007 yılındaki çıkışıyla Hint-Pasifik tahayyülünü öne sürmüştü. ABD, Avustralya ve Hindistan, bu tahayyülü resmî olarak benimsemişti.

Trump yönetimi altında ABD'nin "özgür ve açık Hint-Pasifik" stratejisine hız verdiği görülmüştür. Trump sonrası dönemde ise bu stratejinin derinleştirilmesi, Biden'ın gittikçe daha fazla şekillenmekte olan Çin politikasının ipluçlarını da sağlamaktadır. Çin ile ekonomik ilişkilerden çıkar sağlayan Amerikan iş çevrelerinin tüm baskılarına karşın Biden, ABD'nin ileride Çin ile "aşırı bir rekabet" e girişeceğini ifade etmekten geri durmamıştır. Trump'ın Çin karşıtı yaptırımlarını sürdürmektedir. Nitekim Biden yönetiminin üst düzey görevlileri, Trump'ın Çin'i dışlayıcı ve hedef alıcı dış siyaset tutumunu sürdürüleceğini birçok fırsatta dile getirmiştir. ABD, kamuoyu nezdinde Çin'i birincil tehdit olarak yansıtıma devam etmektedir.

QUAD'IN ÖNÜNDEKİ ZORLUKLAR

2021 Zirvesi'ni takip eden dönemde QUAD grubunun "Asya'nın NATO'su" haline gelme yolunda ilerlemesi beklenebilir. Ancak bu yolda elde edilecek başarıların etkisini sürdürebilmek için söz konusuudur. Örneğin, ABD'nin QUAD ittifakı üzerinden tedarik zincirini etkisizleştiriyor. Çin'den başka ülkelere kaydırma arzusu, Japonya dâhil birçok Asya ekonomisinin

ABD'nin çöken hegemonyasını kurtarma girişimi: QUAD

MEHMET EMRE ÖZTÜRK
GAZETECİ-CRİ TÜRK

QUAD topluluğunun ABD tarafından kurumsallaştırılmak istenmesi, Joe Biden yönetiminin ABD hegemonyasını çöküştürerek kurtarmak adına bir hamle olarak değerlendirilebilir. Yükselen Çin'i kontrol altına almak adına "özgür ve açık Hint-Pasifik" sloganı altında hareket edilmek isteniyor. Biden yönetimi bu plan çerçevesinde bölgeyi hâkimiyeti altına alıp Çin'i yalnızlaştırabileceğini düşünüyor. Ancak, ittifak içerisinde Japonya dışında bu politikaya çok fazla angaje olmak istemeyen Avustralya ve Hindistan yerine "QUAD+" formatı ile alternatif aranması da söz konusu.

GÜNEY KORE VE QUAD FORMÜLÜ

Bu formatta ilk aday ise şüphesiz Kore Cumhuriyeti (Güney Kore). ABD-Çin rekabetinin ortasında kalan Seul yönetimi en büyük ticari ortağı olan Çin ile olan ilişkilerini göz önünde tutarak ittifaka katılma konusunda isteksiz davranıyor. Görevine yeni başlayan Güney Kore Dışişleri Bakanı QUAD hakkındaki sorulara, "Çin, Kore Yarımadası'nda barışın önemli bir oyuncusu olarak stratejik ortaklarımızdır. Hükümetimiz bölgesel durumdaki değişiklikleri ciddiye alıyor. Bölgesel bir stratejik forum şeffaf, açık ve kapsayıcı bir şekilde işliyor ve uluslararası normlara uyuyorsa işbirliği yapmaya hazırız." diyerek çekincelerini dile getirmişti. Ancak ABD, bu konuda Seul yönetimini baskı altında tutmaya niyetli. Zira Blinken ve ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin'in Tokyo ziyaretinde verdiği mesajlar, Kore Demo-

kratik Halk Cumhuriyeti (KDHÇ) üzerinden Moon Jae-in iktidarını hedef alacak niteliktedir. Moon iktidarı 2022 seçimleri için tercih yapmak zorunda ve ABD'nin oluşturduğu siyasi yükünü farkında. ABD ile sifir toplamlı bir oyunun içinde yer almamak istedikleri de aşkâr.

ABD-GÜNEY KORE İTTİFAKININ GELECEĞİ

Öte yandan 1 Mart'ta yayınlanan Atlantik Konseyi raporu Seul için ciddi bir uyarı olarak kayıtlara geçmiş tir. "ABD-Güney Kore İttifakının Geleceği" adlı raporda Seul'ün bölgedeki çok fazla angaje olmak istemeyen Avustralya ve Hindistan yerine "QUAD+" formatı ile alternatif aranması da söz konusu. Güney Kore ittifakı belki de yetmiş yıllık tarihindeki en karmaşık stratejik ortamıyla karşı karşıya olduğu bu ittifakı yükselen Çin'e karşı yeniden uyarılma isteğinin alt çizildi. Tokyo ziyaretinde ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin'in, "Güney Kore-ABD ittifakı, KDHÇ ve Çin'in ortaya koyduğu "eşi görülmemiş zorluklar" göz önüne alındığında hiç bu kadar önemli hale gelmemiştir." açıklaması ise raporunun özeti niteliğindedir.

QUAD'ın genel amacının, bölgede "Barışçıl Kalkınma" ile müreffeh toplumlar yaratmak isteyen Çin'e karşı baskı stratejisi olduğu göz önüne alınırsa, bu oyundan en zararlı çıkacak ülke yine ABD'nin kendisidir. Moon yönetimi 1. Mekong Kore Cumhuriyeti Zirvesi'nde ve hemen ardından gerçekleştirildiği 2019 Beijing ziyaretinde, Çin ile işbirliklerini artırmak istediğini deklare etmiştir. ABD, Japonya'dan sonra en yakın müttefikleri gördüğü Güney Kore için inka çabalarına zaman harcayorsa, güç kaybının meşruluğu tartışılmaz bir gerçektir.

Çin'e bağımlılıklar düşünüldüğünde pek de kolay gerçekleştirilemeyecektir. Obama ve Trump dönemlerinden miras kalan ekonomik kriz ve toplumsal kutuplaşma dinamikleri, Covid-19 salgını koşullarında artan beklentiler ve işsizlik problemleriyle birleşerek ABD'nin dış siyaset açıklarının sürdürülebilirliğini tehdit edebilir. Hindistan ise, Modi döneminde her ne kadar ABD ile önemli bir yakınlaşma dönemine adını

atmış olsa da, dış siyasette benimsediği geleneksel denge anlayışından tam olarak vazgeçmeye hazır değildir. BRICS, Asya Altyapı Yatırım Bankası ve Şangay İşbirliği Örgütü üyeleri üzerinden çok kutupluluk talebini sürdürmektedir. Hindistan'ın Çin'e karşı keskin bir tutarlılık sergilemekten kaçınması, belki de QUAD grubunun gerçek anlamda "NATOlaşması"nın ölümlüğüne en büyük engeldir.

Putin'e 'katil' dedi!

rapor yayınladı. Rusya yönetimi, ABD istihbaratının öneki raporuna